

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านในเขตตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

กัลยา มั่นล้วน^{*}, ยอดขวัญ ชื่นบาน^{*^a}, ปณิตทัต บนขุนทด^{**}, เบนจกัท สางห้วยไพร^{***}

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวางเชิงวิเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตตำบลบ้านยาง จำนวน 820 คน เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมในการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับสูงสำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้แก่ อายุ การศึกษา และระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข และความรอบรู้ด้านสุขภาพทุกด้าน สรุปได้ว่า การพัฒนาองค์ความรู้ การสนับสนุนจากภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ช่วยเสริมบทบาท อสม. ในการเฝ้าระวังโรคระบาดอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ระบบสาธารณสุขเข้มแข็งและพร้อมรับมือโรคระบาดในอนาคต

คำสำคัญ: โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019; ความรอบรู้ด้านสุขภาพ; พฤติกรรมการป้องกันตนเอง; อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

^{*} คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

^{**} คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

^{***} คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์เทเรซา

^a Corresponding author: ยอดขวัญ ชื่นบาน Email: kaijeaw44@gmail.com

รับบทความ: 12 เม.ย. 68; รับบทความแก้ไข: 21 เม.ย. 68; ตอปรับตีพิมพ์: 22 เม.ย. 68; ตีพิมพ์ออนไลน์: 31 พ.ค. 68

Correlation of Personal Factors, Health Literacy, and Preventive Behavior of COVID-19 among Village Health Volunteers in Banyang, Meung District, Buriram Province

Kanlaya Munluan^{*}, Yodkhwan Cheunbun^{*a},
Punnathut Bonkhunthod^{**}, Benjapak Sanghuaeiprai^{***}

Abstract

The objectives of this analytic cross-sectional survey research were to examine personal factors, health literacy, and preventive behaviors against COVID-19 infection and to investigate relationships between personal factors and health literacy with preventive behaviors against COVID-19 infection among village health volunteers (VHVs) in Ban Yang sub-district, Mueang district, Buriram province. Samples consisted of 820 VHVs residing in Ban Yang sub-district. Data were collected using a questionnaire and analyzed using descriptive statistics and Pearson's correlation coefficients.

The findings revealed that the majority of the participants were females Their health literacy and preventive behaviors in performing surveillance tasks during the COVID-19 outbreak were at a high level. Factors found to be significantly associated with the preventive behaviors included age, education, years of experience as a VHV, and health literacy in all aspects. In conclusion, the development of knowledge, support from the government, and community participations help enhance the role of VHVs in effective epidemic surveillance. They contribute to a stronger public health system that is better prepared to cope with future epidemics.

Keywords: Coronavirus 2019; Health literacy; Prevention behavior; Village health volunteers

---

^{*} Faculty of Nursing, Rattana Bundit University

^{**} Faculty of Nursing, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

^{***} Faculty of Nursing, St Teresa International University

^a Corresponding author: Yodkhwan Cheunbun Email: kaijeaw44@gmail.com

Received: Apr. 12, 25; Revised: Apr. 21, 25; Accepted: Apr. 22, 25; Published Online: May 31, 25

บทนำ

สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย ในวันที่ 23 ธันวาคม 2566 มีรายงานผู้ป่วยนอนรักษาในโรงพยาบาล รวม 37,863 ราย ปอดอักเสบ จำนวน 114 ราย และเสียชีวิต รวม 845 ราย พบการระบาดในวงกว้างช่วงต้นปี 2566 ต่อเนื่องจากปี 2565⁽¹⁾ และพบการระบาดใหญ่ในช่วงกลางปี 2566 โดยมีผู้ป่วยที่ได้รับรายงานสูงสุด ในวันที่ 27 พฤษภาคม 2566 จำนวน 3,085 ราย และพบผู้เสียชีวิตสูงสุดในวันที่ 4 มิถุนายน 2566 จำนวน 69 ราย⁽²⁾ ในจังหวัดบุรีรัมย์ ณ วันที่ 26 ธันวาคม 2565 พบผู้ป่วยติดเชื้อยืนยันสะสม 20,263 ราย ยืนยันผู้เสียชีวิต 227 ราย⁽³⁾ และในเขตอำเภอเมือง พบผู้ป่วยติดเชื้อยืนยันสะสม 3,629 ราย ยืนยันผู้เสียชีวิต 10 ราย⁽⁴⁾

ประเทศไทยได้กำหนดให้มีการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อโดยการประยุกต์ใช้แนวทางด้านการสาธารณสุขมูลฐานเข้ามาเป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินงาน ซึ่งแนวทางที่นำมาใช้คือ ระบบการนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือดูแลสุขภาพทั้งของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยกระทรวงสาธารณสุขได้เริ่มมีการดำเนินงานตามแนวทางข้างต้นนับตั้งแต่ พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา โดยมีระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2554 เป็นกฎข้อบังคับและระเบียบปฏิบัติสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อคุ้มครองประชาชนตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของชุมชนตามหลักการสาธารณสุขมูลฐานของกระทรวงสาธารณสุข⁽⁵⁾ โดยให้กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการจัดให้มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในแต่ละท้องที่ในสัดส่วนของ อสม. อย่างน้อยหนึ่งคนต่อหลังคาเรือนไม่น้อยกว่าสิบหลังคาเรือน (ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2554, 18 มีนาคม 2554) ปัจจุบัน ประเทศไทยมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทั้งสิ้น จำนวน 1,065,679 คน⁽⁶⁾ โดยบทบาทของ อสม. นั้น ถือเป็นบทบาทของผู้นำในการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะในยุคที่ปัญหาสาธารณสุขมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ประชาชนจึงต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งต้องค้นหา ควบคุม และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในพื้นที่ก่อนเป็นลำดับแรก เพื่อให้ความรู้ การสำรวจการได้รับวัคซีน ป้องกัน โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การดูแลผู้ป่วย ทั้งในผู้ป่วยที่แยกกักรักษาตัวในชุมชน และแยกกักรักษาตัวที่บ้าน และการเฝ้าระวังคัดกรองกลุ่มเสี่ยง ดังนั้น อสม. จำเป็นต้องมีพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยพฤติกรรมสุขภาพมีความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการหาข้อมูล คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจเลือกวิธีการ และจัดการสุขภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความรู้ด้านสุขภาพ⁽⁷⁾

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ความรอบรู้ทางด้านสุขภาพเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมดูแลตนเอง โดยผู้ที่มีความรอบรู้ทางด้านสุขภาพต่ำ (Low health literacy) หรือไม่เพียงพอจะพบว่า มีปัญหาด้านการรับรู้ การทำความเข้าใจ และการปฏิบัติตัวตามคำแนะนำด้านสุขภาพ Nutbeam⁽⁸⁾ ได้อธิบายความรอบรู้ด้านสุขภาพว่าเป็นสมรรถนะของแต่ละบุคคลทางด้านสังคม การคิดวิเคราะห์ แร่จูงใจ

การเข้าถึง การทำความเข้าใจ การประเมินและการใช้สื่อสารสนเทศด้านสุขภาพ ตามความต้องการ เพื่อส่งเสริมและรักษาสุขภาพของตนเองให้ดี⁽⁹⁾ อธิบายว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพสามารถวัดจากองค์ประกอบ 6 ด้าน ที่สะท้อนจากคุณลักษณะและพฤติกรรม คือ ความรู้ ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูล ทักษะการสื่อสาร ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ การตัดสินใจและการจัดการตนเอง ดังนั้น การเสริมสร้างบุคคลให้มีความรอบรู้ด้านสุขภาพจะส่งผลต่อการปฏิบัติตัวและการจัดการสุขภาพ มีการควบคุมและปรับเปลี่ยนปัจจัยที่ส่งผลให้มีสุขภาพดีขึ้นการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพ ทั้ง 6 องค์ประกอบ และพฤติกรรม การป้องกันตนเอง จะมีผลต่อการพัฒนาทักษะและศักยภาพที่ทำให้บุคคลมีการควบคุมและปรับเปลี่ยนปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพได้ ซึ่งมีประโยชน์ทั้งต่อบุคคลต่อชุมชน และสังคมที่ส่งผลให้มีสุขภาพดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความรอบรู้ด้านสุขภาพ ปัจจัยเหล่านี้ยังส่งผลทางตรงต่อวิถีการปฏิบัติตนเพื่อให้มีสุขภาพที่ดีหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เหมาะสม และความรอบรู้ด้านสุขภาพยังส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคติดต่อของ อสม.⁽¹⁰⁾

จากที่กล่าวมาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมมีสาเหตุสำคัญมาจากความรอบรู้ด้านสุขภาพ ซึ่งจากงานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่เคยมีการสำรวจความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมกรรมการป้องกันตนเองจากการปฏิบัติหน้าที่ของ อสม. ในการเฝ้าระวังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเป็นทางการทำให้ขาดข้อมูลที่จะสนับสนุน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมกรรมการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อสม. ตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สำหรับจังหวัดบุรีรัมย์นั้น เป็นจังหวัดที่มีประชาชนเดินทางเข้าออกเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีทั้งทั้งสนามแข่งฟุตบอล สนามแข่งรถ ที่มีการจัดแข่งขันเป็นประจำ โดยมีมาตรการการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเข้มงวดโดยมีทีม อสม. เป็นกำลังหลักร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การดำเนินการเฝ้าระวังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การศึกษานี้จึงเป็นข้อมูลสำคัญในการส่งเสริมการป้องกันโรคและพัฒนาศักยภาพให้กับ อสม. มีความสามารถในการรับมือกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ผลการศึกษายังสามารถนำไปวางแผนเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพที่เกี่ยวกับการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และโรคระบาดอื่น ๆ ในชุมชนของ อสม. ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อสม. ในเขตตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อสม. ในเขตตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี มีกรอบแนวคิดการวิจัย มีดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ สถานภาพ เขตที่อยู่ อาศัย ระยะเวลาการเป็น อสม. รายได้ และการผ่านการอบรมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีจำนวน 6 ด้าน ใช้ระดับในการวัดข้อมูลแบบอันตรภาค (Interval scale) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผลของกองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ⁽¹⁴⁾ ดังนี้

ด้านที่ 1 ความรู้ความเข้าใจ มีจำนวน 5 ข้อ เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีจำนวน 5 ข้อ คะแนนเต็ม 5 คะแนน แบ่งระดับการให้คะแนนในข้อย่อยเป็นแบบ 4 ตัวเลือก มีตัวเลือกเป็นข้อที่ถูก 1 ตัวเลือก และมีตัวเลือกเป็นข้อที่ผิด 3 ตัวเลือก ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

ด้านที่ 2 การเข้าถึงข่าวสารและบริการสุขภาพ เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีจำนวน 3 ข้อ คะแนนเต็ม 15 คะแนน แบ่งระดับการให้คะแนนในข้อย่อย 5 ระดับ (Rating scale) คือ เป็นประจำ 5 คะแนน ค่อนข้างบ่อย 4 คะแนน บางครั้ง 3 คะแนน แทบจะไม่เคย 2 คะแนน และไม่เคยเลย 1 คะแนน

ด้านที่ 3 ทักษะการสื่อสาร ชักถามโต้ตอบเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีจำนวน 3 ข้อ คะแนนเต็ม 15 คะแนน แยกระดับการให้คะแนนในข้อย่อย 5 ระดับ คือ เป็นประจำ 5 คะแนน ค่อนข้างบ่อย 4 คะแนน บางครั้ง 3 คะแนน แทบจะไม่เคย 2 คะแนน และไม่เคยเลย 1 คะแนน

ด้านที่ 4 ทักษะการจัดการตนเอง เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีจำนวน 4 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน แบ่งระดับการให้คะแนนในข้อย่อย 5 ระดับ คือ เป็นประจำ 5 คะแนน ค่อนข้างบ่อย 4 คะแนน บางครั้ง 3 คะแนน แทบจะไม่เคย 2 คะแนน และไม่เคยเลย 1 คะแนน

ด้านที่ 5 ทักษะการตัดสินใจ เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีจำนวน 3 ข้อ คะแนนเต็ม 15 คะแนน แบ่งระดับการให้คะแนนในข้อย่อย 5 ระดับ คือ เป็นประจำ 5 คะแนน ค่อนข้างบ่อย 4 คะแนน บางครั้ง 3 คะแนน แทบจะไม่เคย 2 คะแนน และไม่เคยเลย 1 คะแนน

ด้านที่ 6 การรู้เท่าทันสื่อ เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีจำนวน 3 ข้อ คะแนนเต็ม 15 คะแนน แบ่งระดับการให้คะแนน ในข้อย่อย 5 ระดับ คือ เป็นประจำ 5 คะแนน ค่อนข้างบ่อย 4 คะแนน บางครั้ง 3 คะแนน แทบจะไม่เคย 2 คะแนน และไม่เคยเลย 1 คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน มีจำนวน 10 ข้อ คะแนนรวมเต็ม 50 คะแนน ลักษณะคำถามจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้ระดับในการวัดข้อมูลแบบอันตรภาค โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผลของ กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ⁽¹⁴⁾

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีจำนวน 6 ด้าน และแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อ

ไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน หลังจากผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือแล้ว ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงของเนื้อหา (Content validity index: CVI) ได้เท่ากับ 0.6-1.00 โดยไม่มีการตัดข้อความใดออกหลังจากผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว จึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และจากนั้นนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้สูงกว่า 0.70

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม

โครงการวิจัยได้รับอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามเงื่อนไขการวิจัยของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เลขที่ HCU-EC 136/2566 ลงวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2566 โดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการวิจัยให้กับ อสม. ทราบก่อนที่จะตัดสินใจตอบรับหรือปฏิเสธได้อย่างอิสระ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากตัวอย่างลงนามในเอกสารยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตดำเนินการวิจัยจากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมือง เสนอต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัย
2. ผู้วิจัยเข้าพบผู้อำนวยการโรงพยาบาลเพื่ออธิบายรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงาน
3. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ ได้แก่ อสม. ในเขตอำเภอเมือง ไม่มีปัญหาด้านการสื่อสาร เข้าใจภาษาไทย มีสมาร์ตโฟน และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
4. เก็บข้อมูลออนไลน์ผ่าน Google forms โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และให้กลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอมก่อนตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การหาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตาม ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 50-59 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 53.60 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 58.60 ส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 57.40 อาชีพรับจ้าง จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 57.90 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 42.90 ส่วนใหญ่เป็น อสม. ระยะเวลา

5-10 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 45.10 เกือบทุกคนเคยเข้ารับการอบรม เรื่อง โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 72.90 และทุกคนอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล

2. ความรอบรู้ด้านสุขภาพในภาพรวม เมื่อรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า อสม.ส่วนใหญ่มีความรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ =70.70, SD=6.60) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ =14.41, SD=2.62) การเข้าถึงข่าวสารและบริการสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =6.71, SD=1.73) ทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =9.92, SD=1.71) ทักษะการจัดการตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =16.67, SD=2.32) ทักษะการตัดสินใจอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ =13.19, SD=2.71) การรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =9.8, SD=1.49)

3. พฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ =4.90, SD=3.81)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน พบว่า อายุ การศึกษา และระยะเวลาการเป็น อสม. มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r =0.21, 0.17 และ 0.19 ตามลำดับ)

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน

ปัจจัยส่วนบุคคล	r	p-value
อายุ	0.21	0.01*
การศึกษา	0.17	0.02*
ระยะเวลาการเป็น อสม.	0.19	0.02*

5. ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชนพบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r =0.35) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ในทุกด้าน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ การเข้าถึงข่าวสารและบริการสุขภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และการรู้เท่าทันสื่อ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r =0.19, 0.17, 0.21, 0.18, 0.17 และ 0.20 ตามลำดับ)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน

องค์ประกอบของความรู้ด้านสุขภาพ	r	p-value
ความรู้ความเข้าใจ	0.19*	0.02
การเข้าถึงข่าวสารและบริการสุขภาพ	0.17*	0.04
ทักษะการสื่อสาร	0.21*	0.01
ทักษะการจัดการตนเอง	0.18*	0.03
ทักษะการตัดสินใจ	0.17*	0.04
การรู้เท่าทันสื่อ	0.20*	0.02
ความรู้ด้านสุขภาพโดยรวม	0.35*	0.00

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า ระดับความรู้ด้านสุขภาพ เรื่อง โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อสม. ในภาพรวม อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับการศึกษาของ วรัญญา จิตรบรรทัด และคณะ⁽¹⁵⁾ ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อสม. พบว่าความรู้ด้านสุขภาพของ อสม. ในภาพรวม อยู่ในระดับสูง และนอกจากนี้ คณยศ ชัยอาจ และคณะ⁽¹⁶⁾ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อสม. ในจังหวัดขอนแก่น พบว่าความรู้ด้านสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน เนื่องจาก อสม. ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างสม่ำเสมอ รวมถึงได้รับข้อมูลที่เป็นปัจจุบันจากหน่วยงานด้านสาธารณสุข ทำให้มีความรู้ที่ถูกต้องและทันสมัยเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรค สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ อสม. สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่ประชาชน รวมถึงปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁽¹⁷⁾ และจากการที่ อสม. มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการแพร่กระจายเชื้อของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่น การอยู่ใกล้กับผู้ที่มึ้น้ำมูก ไอจาม ควรใส่ผ้าปิดจมูก เป็นต้น⁽¹⁷⁾ นอกจากนี้ อสม. ยังมีความรู้เท่าทันสื่อสามารถวิเคราะห์ตรวจสอบเนื้อหาจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ แนะนำเพื่อนบ้านโดยใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาได้อย่างถูกต้อง นำไปสู่การปฏิบัติตาม โดยการสรุปเนื้อหาข้อมูลมาดูแลตนเองและคนในครอบครัว⁽¹⁸⁾ มีความสามารถและทักษะในการเข้าถึงข้อมูล ด้านสุขภาพ ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อวิเคราะห์ ประเมินและจัดการตนเอง รวมทั้งสามารถชี้แนะเรื่องสุขภาพแก่บุคคล ครอบครัวและชุมชนได้น้อย ช่วยส่งผลให้ลดพฤติกรรมเสี่ยงและภาวะเสี่ยงต่อการเป็นโรค⁽²⁰⁾

ระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในภาพรวม อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับการศึกษาของ นวพร ศรีนามล และคณะ⁽²¹⁾ พบว่าพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

อยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ คณิศ ชัยอาจ และคณะ⁽¹⁶⁾ ยังพบว่า พฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อสม. อยู่ในระดับสูง เช่นกัน เนื่องจาก อสม. มีบทบาทสำคัญในการเฝ้าระวังและป้องกันการระบาดของโรคในชุมชน โดยเฉพาะโรคโควิด-19 ความรอบรู้ด้านสุขภาพของ อสม. จึงส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองและการเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนในชุมชน⁽⁹⁾ นอกจากนี้ ตามแนวคิดของ ชวีญเมือง แก้วดำเกิง⁽²²⁾ ที่ได้กล่าวว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพคือความสามารถของบุคคลที่พัฒนาจนกลายเป็นทักษะ ซึ่งแต่ละสังคมกำหนดว่า บุคคลจำเป็นต้องมี เพื่อการเข้าถึง รู้จักใช้คำถาม ทำให้สามารถตัดสินใจ และนำข้อมูลแนวทางปฏิบัติไปใช้ได้ อย่างถูกต้อง เหมาะสม และต่อเนื่อง ก่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพของตนเองและสุขภาพของคนในสังคม แสดงว่าบุคคลที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพในระดับสูง จะส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตนในเรื่องการป้องกันโรคได้ดี สอดคล้องกับการศึกษาของ รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์ และคณะ⁽²³⁾ ที่พบว่า ระดับความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่อยู่ในระดับดีส่งผลให้มีการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคโควิด-19 ของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับดี เช่นกัน สอดคล้องกับ Nutbeam⁽⁸⁾ ที่ทำนายว่าถ้าผู้ติดเชื้อโควิด-19 มีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพด้านใดด้านหนึ่งต่ำ จะส่งผลให้มีพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิดต่ำด้วยหรือไม่สามารถป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ หรือติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ง่าย

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจาก ผู้ที่มีอายุเพิ่มมากขึ้นนั้น เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทั้งในด้านการดำเนินชีวิต และในการทำงานมาอย่างยาวนาน รวมทั้งการได้รับการฝึกอบรมการพัฒนาศักยภาพจากหน่วยงานต่าง ๆ และผ่านการรับมือของการระบาดของโรคติดต่อ ทั้งอุบัติใหม่ อุบัติซ้ำ มาอย่างต่อเนื่องที่เกิดขึ้นในช่วงของการดำเนินชีวิต ทำให้ อสม. มีความรู้พฤติกรรม และทักษะที่จะป้องกันโรคและการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จของการเฝ้าระวังป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 8.90⁽²⁴⁾ สอดคล้องกับการศึกษาของ ดาวรุ่ง เยาวกุล และคณะ⁽⁷⁾ ได้ศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อสม. ในเขตสุขภาพที่ 6 พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นอกจากนี้ คณิศ ชัยอาจ และคณะ⁽¹⁶⁾ ได้ทำการปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อสม. ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมักส่งผลให้ อสม. มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการป้องกันโรคที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติตามมาตรการเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ คณิศ ชัยอาจ และคณะ⁽¹⁶⁾ ได้ทำการปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อสม. ในจังหวัดขอนแก่น

พบว่าการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นอกจากนี้ สุทธิชัย วงศ์ชาญศรี⁽²⁵⁾ ได้ศึกษาผลการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของ อสม.จังหวัดนครพนม พบว่า หลังจากการจัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อสม. มีความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเสริมสร้างความรู้ผ่านการศึกษ และการฝึกอบรมมีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคของ อสม.

ระยะเวลาการเป็น อสม. มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงาน การเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจาก ประสบการณ์ที่สะสมจากการทำงานเป็นระยะเวลาานาน ช่วยให้ อสม. มีความเข้าใจและความชำนาญ ในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ ดาวรุ่ง เยาวกุล และคณะ⁽⁷⁾ ได้ศึกษาความรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อสม. ในเขตสุขภาพที่ 6 พบว่า ระยะเวลาการเป็น อสม. มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงาน การเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน พบว่า ความรู้ด้านสุขภาพโดยรวม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ วรัญญา จิตบรรทัด และคณะ⁽¹⁵⁾ ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อสม. พบว่า ความรู้ด้านสุขภาพโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อสม. เนื่องจาก อสม. มีช่องทางในการรับข้อมูล ข่าวสารที่ถูกต้อง ซึ่งช่วยให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการให้ความรู้และเฝ้าระวังโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อนออกปฏิบัติงาน อสม. จะได้รับการประเมินสุขภาพของตนเองทุกครั้ง รวมถึงได้รับอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลที่ช่วยลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับ ความรู้ด้านสุขภาพ ซึ่งกองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ⁽¹⁴⁾ ได้ระบุว่า การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ด้านสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญ เพราะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเองได้อย่างเท่าทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ความรู้ด้านสุขภาพเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่าง ความรู้ แรงจูงใจ และความสามารถของบุคคล ในการเข้าถึง ทำความเข้าใจ ถ่ายทอด และนำข้อมูลสุขภาพไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลให้สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁽¹⁷⁾ ดังนั้น เมื่อ อสม. มีระดับความรู้ด้านสุขภาพที่ดี ย่อมส่งผลให้มีพฤติกรรมป้องกันโรคที่เหมาะสม สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการเฝ้าระวังและควบคุมโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ อสม. ยังสามารถเป็นต้นแบบในการถ่ายทอดข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันโรคไปยังประชาชน รวมถึงจูงใจให้บุคคลอื่นดูแลสุขภาพของตนเองให้ปลอดภัยจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพของ อสม. มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรค ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของ อสม. ผ่านการอบรมและการใช้เทคโนโลยี สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกัน และ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ อสม. สามารถทำหน้าที่ในการเฝ้าระวังและควบคุมโรค ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
2. การศึกษาครั้งต่อไปควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคของ อสม. ควบคู่ไปกับการใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่หลากหลาย ทั้งการวิจัยเชิงทดลอง การศึกษาเชิงติดตามผล และการวิจัยเชิงคุณภาพ นอกจากนี้ ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังพื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกัน รวมถึง ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในการพัฒนานโยบายด้านสุขภาพและการเสริมสร้างศักยภาพของ อสม. ในการเฝ้าระวังและป้องกันโรค ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

1. ฐานเศรษฐกิจ. สถานการณ์โควิด-19 ในประเทศไทย [อินเทอร์เน็ต]. เข้าถึงเมื่อ 2567 เมษายน 21. เข้าถึงได้จาก: https://www.thansettakij.com/news/general-news/584186?utm_source=chatgpt.com
2. สถานีสุขภาพ พีพีทีวี. โควิดทะลุ 3 พันคน [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 2567 เมษายน 21]. เข้าถึงได้จาก: https://www.pptvhd36.com/health/news/3450?utm_source=chatgpt.com
3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์. การสาธารณสุขมูลฐาน. บุรีรัมย์: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์; 2565.
4. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์. การสาธารณสุขมูลฐาน. บุรีรัมย์: สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์; 2565.
5. วินัย พันอ่อน, จิตมา กตัญญู, วันทนี ชวพงศ์. ความรู้และทักษะในการป้องกันและควบคุมโรค ใช้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. พิษเนศวารสาร. 2562;15(2):149-59.
6. Hfocus. เจาะลึกระบบสุขภาพ: ย้อนข้อมูลค่าป่วยการ อสม. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 2567 เมษายน 21]. เข้าถึงได้จาก: https://www.hfocus.org/content/2024/05/30430?utm_source=chatgpt.com
7. ดารุ่ง เยาวกุล, ปาจริย์ อับดุลลาฮาซิม, นิภา มหารัชพงศ์. ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขตสุขภาพที่ 6. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ. 2565;15(1):257-72.

8. Nutbeam D. Health literacy as a public health goal: a challenge for contemporary health education and communication strategies into the 21st century. *Health Promot Int.* 2000;15(3):259–267. doi: 10.1093/heapro/15.3.259
9. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. แนวทางการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ด้านการให้วัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ในชุมชน [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 2567 เมษายน 25]. เข้าถึงได้จาก: https://phcn.hss.moph.go.th/show_topic.php?id=295
10. วีระ กองสนั่น, อมรศักดิ์ โพธิ์อำ. ความรอบรู้ด้านสุขภาพและความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองไผ่ อำเภอลำปาง จังหวัดสุรินทร์. *วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพและสาธารณสุขชุมชน.* 2563;3(1):35-44.
11. Faul F, Erdfelder E, Buchner A, Lang AG. Statistical power analyses using G*Power 3.1: tests for correlation and regression analyses. *Behav Res Methods.* 2009 Nov;41(4):1149-60. doi: 10.3758/BRM.41.4.1149.
12. Burns N, Grove S. *The practice of nursing research: Appraisal, synthesis, and generation of evidence.* 6th ed. St. Louis: Saunders Elsevier; 2009.
13. ชูติมา สร้อยนาค, กัลยา มั่นล้วน, อัจฉรา เดชขุน, กันยา สุวรรณศิริพันธ์. ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้และพฤติกรรมการเฝ้าระวังและป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตอำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. *พยาบาลสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.* 2567;51(2):196-209.
14. กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. แนวทางการส่งเสริมและประเมินความรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของเด็กและเยาวชน (อายุ 7–14 ปี) และประชาชนทั่วไป (อายุ 15 ปีขึ้นไป) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564. นนทบุรี: กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ; 2564
15. วรัญญา จิตรบรรทัด, พิมพวรรณ เรืองพุทธ, รัถยานภิศ รัชตะวรรณ, อับดุลก้อเดช จิตรบรรทัด. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันการแพร่กระจายของโรคโควิด-19 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. *วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ.* 2566; 6(2):94-108.
16. คณยศ ชัยอาจ, จุลจิลา หินจำปา, บุญทานกร พรหมภักดี. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น.* 2566;30(3):113-25.
17. วิชัย ศรีผา. การพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคโควิด-19 ของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน (อสม.) จังหวัดบึงกาฬ. *สรรพสิทธิเวชสาร.* 2565; 43(3):73-89.
18. สรวุฒิ เอี่ยมบุญ. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการเฝ้า ระวังและป้องกันโรคโควิด-19 อำเภอองไทรลาค จังหวัดสุโขทัย. *วารสารสาธารณสุขและสุขภาพ ศึกษา.* 2564;1(2):75-90.

19. ภาวิณี มนตรี, ภาณุจนา คงศักดิ์ตระกูล, ศุภรดา มณฑาทิพย์, ยุทธนา กลิ่นจันทร์ และทรงศรินทร์ ไหมสมบัติ. ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคที่มีุงกลายเป็นพาหะของประชาชนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี. วารสารควบคุมโรค. 2564; 47(2):343-52
20. จุฬารัตน์ สว่างเมฆ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต้นแบบ จังหวัดกระบี่. วารสารอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพชุมชน. 2564; 6(3):121-30.
21. นวพร ศรีนามล, ชนัญญา จิระพรกุล, เนาวรัตน์ มณีนิล. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคโควิด 19 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดขอนแก่น. 2566; 30(1):122-31.
22. ขวัญเมือง แก้วดำเกิง. ความรอบรู้ด้านสุขภาพ: กระบวนการ การปฏิบัติ และเครื่องมือประเมิน. กรุงเทพฯ: ไอดี ออล ดิจิทัล พรินท์; 2564. หน้า 2-3.
23. รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, ปนัดดา งามเปรี๊ยม, สุรัตนา เหล่าไชย, ประภากร ศรีสว่างศ์. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางสุขภาพกับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคโควิด-19 ของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา: ตำบลแว้งนาง จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิจัยสาธารณสุข มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2564; 14(3):104-14.
24. พงศกร บุญมาตุ่น, วุธิพงษ์ ภัคติกุล, วรินทร์มาศ เกษทองมา. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเฝ้าระวังป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ. 2565;15(2):300-12.
25. สุทธิชัย วงศ์ชาญศรี. ผลการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของ อสม. จังหวัดนครพนม. วารสารสาธารณสุขมูลฐาน (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ). 2566; 38(1):37-45.